

Kielikoulutuspolitiikan verkoston lausunto esiopetuksen opetussuunnitelman perusteista (oppimisen tuki)

Lausuntopyynnön diaarinumero: OPH-3855-2024 /esiopetus

9.12.2024

Lausunnon tiivistelmä

Kielikoulutuspolitiikan verkosto (Kieliverkosto, www.kieliverkosto.fi) kiittää Opetushallitusta mahdollisuudesta lausua esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksista koskien oppimisen tukea. Kielikoulutuspolitiikan verkosto eli Kieliverkosto on valtakunnallinen verkosto, joka toimii tutkimusperustaisesti kielikoulutuksen, kielikoulutuspolitiikan ja kielten saralla pyrkien vaikuttamaan päätöksentekoon ja herättämään keskustelua kielistä ja niiden oppimisesta. Kieliverkoston toiminta on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa, ja sitä koordinoidaan valtakunnallisena tehtävänä Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa (SOLKI).

On yleisesti tärkeää, että oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuesta on tehty laaja kirjaus. Luonnoksessa on paljon myönteistä ja se korostaa lapsen hyvinvoinnin, osallisuuden ja edun ensisijaisuutta. On tärkeää korostaa, että lapsella on oikeus saada tukea riippumatta esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjästä.

Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kielitietoisuuden maininnat jäävät kuitenkin vähäisiksi. Lisäksi riskinä on se, että kehittyvän kielitaidon tarpeet sekoitetaan oppimisvaikeuksiin, sillä kehittyvän kielitaidon tukemisesta ei juurikaan mainita mitään. Kielitietoisuuden määritelmä luonnoksessa on kapea ja kannattamme sen laajentamista ottaen mallia perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista.

Kieliverkosto pitää hyvänä, että Opetushallitus on pyrkinyt ennakoivasti tiedottamaan opetuksen järjestäjiä tulevasta opetussuunnitelmien perusteiden päivitystarpeesta ja aikataulusta. Nyt kuitenkin perusteluonnoksen lausuntoaikataulu on ongelmallinen, sillä lainsäädännön eduskuntakäsittely on vielä kesken. Tämä tekee lausunnon antamisesta hankalaa.

Lukuja 1-3 koskevat huomiot

Palautetta ja konkreettisia muutosehdotuksia perusteluonnoksen LUKUUN 1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Palautetta ja konkreettisia muutosehdotuksia perusteluonnoksen LUKUUN 2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

- Myönteistä on hyvinvoinnin (ja lapsen edun ensisijaisuuden), osallisuuden ja yhteisöllisyyden korostaminen muutetuissa tekstikohdissa. Myönteistä on myös sen korostaminen, että lapsella on oikeus saada tukea riippumatta esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjästä.
- On todella tärkeää, että inklusiivisuus on nyt nostettu sekä keskeiseksi arvoksi että toimintaa konkreettisesti ohjaavaksi periaatteeksi, ja että avataan konkreettisesti sitä, mitä siihen periaatteeseen kuuluu.
- Oikeus tukeen on tärkeää sanoittaa.
- Hienoa, että sanoitetaan kansainvälisiä sopimuksia aiempaa laajemmin.

Palautetta ja konkreettisia muutosehdotuksia perusteluonnoksen LUKUUN 3. Esiopetuksen toimintakulttuuri

- Sanoittamisen tapoja on selkiytetty: uusissa muotoiluissa selkeämmin näkyy se, keneltä odotetaan vastuunkantoa (esim. johtajan vastuu luoda edellytyksiä toiminnalle) ja millaisiin asioihin on kiinnitettävä huomiota. Suurelta osin kyse on pienistä tekstitasen muutoksista, joilla on osin suuri periaatteellinen merkitys – esim. kohta 3.4 paikallisesti päätettävät asiat -> ”Paikallisessa opetussuunnitelmassa **päätetään** ja kuvataan” > Lisäys korostaa paikallisen työn painoarvoa > On mahdollisuus tehdä päätöksiä paikallisella tasolla.
- Toimintakulttuurin kokonaisuus on avattu hyvin, ja se on tärkeää, sillä muuten käsite voi jäädä abstraktiksi ja kukin tulkitsee sen omalla tavallaan, kenties kapeasti. Nyt listauksessa korostuvat aiempaa paremmin yhteistyön, vuorovaikutuksen, pedagogisten käytänteiden, asenneilmapiirin ja johtamisen merkitykset. Toimintakulttuuri-osio korostaa sitä, miten johtaminen on ennen kaikkea pedagogista ja henkilöstöjohtamista.
- Muutokset konkretisoivat onnistuneesti sitä, mistä on kyse, esim. ”kasvun ja oppimisen tuki” à ”oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt”
- Hyvä, että kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus mainitaan; voisiko mainintoja olla enemmänkin?

Lukua 5 koskevat huomiot

Luku 5.1 Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen

- On yleisesti tärkeää, että oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuesta on tehty laaja kirjaus.
- Luonnoksessa on seuraava kohta: ” Oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan esimerkiksi kielellisiin, lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksiin sekä matemaattisten taitojen kehitykseen liittyviä vaikeuksia.” → Onko tällaisessa muotoilussa riskinä se, että (kaikki) kielenoppijuuteen liittyvät asiat tulkitaan oppimisvaikeuksiksi? Entä millaisia työkaluja tai osaamista ammattilaisilla on arvioida ja tunnistaa näitä erottaa valmiuksiin liittyviä vaikeuksia kehittyvästä kielitaidosta? Yleisemmin voi kysyä, miten

esiovetussuunnitelman perusteet huomioi moninaiset kielitaidot ja kehittyvien kielitaitojen tarpeet ja oppilaiden tarvitseman kielellisen tuen. Kehittyvä kielitaito ei ole oppimisvaikeus.

Luku 5.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot

- Kielitietoisuus mainitaan ja se on tärkeää. Kuitenkin kielitietoisuuden määritelmä kapenee kirjauksessa koskemaan lapsen kielellisen kehityksen tukea ja eri tiedon- ja taidonalojen käsitteiden ymmärtämistä ja oppimista. Määritelmä ei siis sisällä esimerkiksi osallisuutta vuorovaikutuksessa, kielellistä hahmottamista, oppimista ylipäätään (minkä tahansa sisältöjen oppimista kielen avulla). Kielitietoisuuden määritelmää olisi syytä laajentaa tässä dokumentissa. Kielitietoisuus on aika suppeassa roolissa kaiken kaikkiaan esiovetuksen opetussuunnitelma perusteissa. Tätä kohtaa on syytä katsoa rinnakkain perusopetuksen opetussuunnitelman kanssa.

Luku 5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

Luku 5.4 Oppimisen ja esiovetukseen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö

Luku 5.5 Esiovetuksen poikkeava järjestäminen lapsen tuen tarpeesta tai terveydentilasta johtuvasta syystä

Luku 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Muut huomiot

Kieliverkosto pitää hyvänä, että Opetushallitus on pyrkinyt ennakoivasti tiedottamaan opetuksen järjestäjiä tulevasta opetussuunnitelmien perusteiden päivitystarpeesta ja aikataulusta. Nyt kuitenkin perusteluonnoksen lausuntoaikataulu on ongelmallinen, sillä lainsäädännön eduskuntakäsittely on vielä kesken. Sivistysvaliokunnan mietintö lakiesityksestä julkaistiin vasta 3.12.2024, eikä eduskuntakäsittelyssä tehtyjä tarkennuksia ole siten voitu ottaa huomioon perusteluonnoksessa. Tämä tekee lausunnon antamisesta hankalaa. Tuen uudistus tulee myös vaikuttamaan lakia alemman tason sääntelyyn, jolloin lausunnonantajat eivät voi muodostaa kokonaiskäsitystä kaikista muutoksista.